

Наталія СІРЯМІНА

МИСТЕЦЬКІ АНАЛОГІ МЕГАЛІТИЧНОГО БУДІВНИЦТВА

Автор інтерпретує філософське розуміння ролі і місця творчих потенцій у свідомості Людини, які формували процес розвитку доісторичної художньої культури. У науковий обіг вводиться новаторський підхід до ідентифікації графічних знаків мегалітичного будівництва: концептуальне трактування системи знаків, яке приводить до розуміння їхнього призначення — розповсюдження інтелектуальної інформації, графічне відображення якої, з часом, трансформується у територіальну художньо-етнічну та семантичну форми. Презентується нова класифікація графічних знаків мегалітичного будівництва за чотирма основними групами. Вводиться відповідна типологія, яка дає змогу ідентифікувати графічні знаки на мегалітичних спорудах незалежно від регіону розміщення. Тим самим знімається одна з проблем археології у питанні так званого «мегалітичного феномену». Наводяться найбільш характерні приклади з основних регіонів розміщення мегалітичних споруд. Попри те, що таких прикладів на сьогодні на різних територіях численна кількість, вони не систематизовані сучасною наукою, а тому не введені у науковий обіг як свідчення зовсім нової теорії розвитку доісторичного людства.

Ключові слова: Мегалітичне будівництво, мегалітичне мистецтво, графічні знаки: солярні, геометричні, антропо- та зооморфні.

© Н. СІРЯМІНА, 2011

Причини виникнення та концептуального наповнення мегалітичного будівництва

Вивчаючи будівельні та художні аспекти «мегалітичного феномену» світу, автор дійшла висновку, що його просто немає. Адже якщо підійти до цього питання як до комплексного вивчення мегалітичних споруд на різних територіях, миттєво виникає розуміння: мегалітичне будівництво не мало утилітарного призначення, при наявності надзвичайно інтелектуального наповнення, відображеного символічно.

Окремі мегалітичні споруди почали з'являтися вперше, на думку автора, в епоху Мезоліт (12—10 тис. до н. е.) — ранній Неоліт (9—7 тис. до н. е.), за певних до- і пост-катастрофічних обставин кліматичного чи іншого порядку. Саме тому вони мали надзвичайне значення для формування і подальшого розвитку духовних та інтелектуальних потенцій людини нової генерації.

Мегалітичне будівництво проіснувало до епохи розвинутого Неоліту (6—4 тис. до н. е.). Це період, коли внаслідок «неолітичної революції» (відтворювальне виробництво), небувалий до того демографічний сплеск призвів до необхідності масового будівництва наземних стаціонарних, у тому числі кам'яних споруд утилітарного призначення, як громадських, так і житлових. В цьому сенсі мегалітичне будівництво стає первісною школою кам'яного будівництва.

Якщо розглядати мегалітичне будівництво в ракурсі міждисциплінарних наук: палео-астрономія, математика, антропология, кліматология і, безумовно, міфология, стає очевидним наступне. Пріоритетність (у тому числі і за кількістю) поховальних мегалітів серед мегалітичного будівництва, зокрема, на території півночі Євро-Азійського материка (проте, надзвичайно зруйнованих), а також, «мегалітів» — пірамід, які ніколи не були похованнями (масові поховання знаходились лише під деякими з них), пояснюється їхнім первісним виникненням: спочатку — пірамід; потім — поховальних мегалітів. І це друга складова «мегалітичного феномену». Вона також пов'язана з певними катастрофічними явищами різного характеру.

Розглянемо результати катастрофічних явищ на території півночі Євро-Азійського материка, який є визнаною колискою народів та етносів індо-європейської мовної групи. Свідченням певних катастрофічних подій на цій території можуть слугувати дослідження російських вчених Капліної Т.Н. та Ложкіна А.В. [1]. На підставі багаторічного вивчення відкладень льодового комплексу Приморського регіону

Приполярної зони Росії дослідники зробили висновок про існування тут помірного клімату і теплих вод Льодовикового Океану, приблизно в 11—9 тис. до н. е. Саме в той час, коли на півдні Франції було досить холодно і зростала тундрова рослинність.

Проте із закінченням цього періоду в північних районах Сибіру вздовж Полярного кола відбулася раптова зміна клімату (протягом 1—3 місяців), що призвела до катастрофічних наслідків. У цьому регіоні була виявлена неймовірна кількість решток крупних ссавців, поваленої деревини, не пошкоджені тлінням туші мамонтів, які датуються періодом 9 тис. до н. е. Про раптовість зміни клімату свідчить майже 100% збереженість флоро-фауністичних решток, що не могло відбутись при поступовій зміні клімату.

Одночасно в проміжок часу між 13-м та 8-м тис. до н. е. в північних районах Аляски на території Америки, внаслідок раптового похолодання також загинуло близько 70 видів крупних тварин — це близько 40 мільйонів ссавців.

Таку «еко-кліматичну катастрофу» Приполярної та Арктичної зон окремі вчені пояснюють теорією «приливної хвилі», яка виникла внаслідок дії гравітаційної сили космічного тіла, що проходило близько від Землі. Проте у цьому випадку клімат мав помінатися на всій території Землі, чого, як відомо, не сталося. Лише в північних районах Аляски та Сибіру, а також в Антарктиді настало раптове і значне похолодання, на фоні того, що у Західній, Центральній, Південній Європі і в Південній Америці відбулося значне потепління.

Інші вчені вважають, що зміна клімату в названих регіонах могла відбутись внаслідок зміни напрямку течії Гольфстріму. Така ситуація, у свою чергу, виникає лише при одній умові — раптовій зміні нахилу земної осі. Вчені припускають, що переміщення точки Полярного полюсу на захід в означений період відбулося в межах 2,1—2,3 км. Але і така ситуація не є можливою, якщо розглядати її з точки зору сучасної фізики. Одночасно саме це явище можна ідентифікувати як міфічний Великий Потоп, який відображений в багатьох міфах та легендах населення давнього світу територій Північної півкулі між 60° та 40° паралелями.

На думку автора, і це підтверджується прикладами, наведеними далі, глобальна кліматична катастрофа регіонів Північної півкулі в 9—8 тис. до н. е. стала причиною загибелі Північної цивілізації. Це, у свою

чергу, спричинило розселення її поселенців по всьому світові, в результаті чого відбулося розповсюдження мегалітичного будівництва, ідентичного по суті. Цей висновок також підтверджується численним археологічним матеріалом, проте не систематизованим.

За таких обставин, інтелектуальна наповненість мегалітичних споруд, певна символіка мегалітичного будівництва отримує своє пояснення, зазначене попередньо.

З тієї точки зору стає зрозумілою цікава особливість, якою відмічений вибір місцевості для будівництва перших мегалітичних споруд: це — гірські плато, скельні утворення та виходи берегів каньйонів основних водних сполучень. Беручи за основу гіпотезу про концептуальну наповненість мегалітичного будівництва, стає очевидним такий вибір. Крім того, що мегалітичні споруди своїми формами моделювали і втілювали будову Всесвіту, що одночасно відображено як у світовій міфології, так і в конструктивно-планувальній структурі мегалітичних споруд: квадрат — Земля; круг — Небо; піраміда, менгір — Світова гора і т. ін., вони розміщувались у гірських та підвищених місцевостях з єдиною метою — зберегти та передати існуючі знання.

Саме тому мегалітичні споруди астрономічного призначення, наскальні зображення з астрономічним змістом виникають, в першу чергу, на підвищених і захищених від катастрофічних аномалій територіях: *це Північний Кавказ; Південно-Західний Сибір; Північна Європа; середня смуга Східної Європи тощо.*

Необхідність вибору підвищених місцевостей підтверджується існуванням активного водного сполучення між територіями Євро-Азійського материка, а також на нових для північних переселенців територіях в епоху раннього та розвинутого Неоліту. Про це свідчать численні зображення човнів на скелях Швеції та Норвегії [2, 3], недавня знахідка дерев'яного човна в Китаї (Zhejiang-Province), датована 7,5 тис. до н. е. [4], також дерев'яні човни епохи раннього Неоліту, що були знайдені в регіоні Середньо-Руської височини (М.Є. Фосс, 1954). Можливо, аналогічне, а не культово-ритуальне, як їх трактує сучасна наука, призначення мали численні «захоронення» човнів, знайдених під час розкопок біля єгипетських пірамід.

І, нарешті, саме це є причиною, чому новий етап розвитку людської цивілізації в період з 10 по 8 тис. до н. е. впродовж певного часу обмежувався гірсь-

кими та підвищеними регіонами Близького Сходу, який, до того ж, у попередній період — 12—10 тис. до н. е. серед археологів вважається «мертвою зоною» для поселень.

Катастрофічна циклічність існування Всесвіту, відображена у міфах та легендах

На думку автора, раптове зміщення земної осі, яке в певний період призвело до глобальної катастрофи у Приморському регіоні Приполярної зони і яке підтверджується даними міждисциплінарних досліджень, сталося внаслідок циклічних явищ космічного порядку, підсиленних антропогенним чинником.

Розглянемо окремі, найбільш важливі цикли космічних явищ і пов'язаних з ними процесів земного існування. Як стверджує сучасна наука, цивілізації античності був відомий Великий космічний цикл, який утворюється внаслідок земної прецесії [5]. Проте період існування античних цивілізацій не збігається з періодом спостережень, достатніх для такого «відкриття». Адже для цього необхідні спостереження протягом значного часу, або ґрунтовні математичні обчислення.

Що таке Великий космічний цикл і прецесія? Рух Сонячної системи здійснюється не по колу, а по спіралі — внаслідок зміщення (прецесії) нахилу земної осі, спричиненого гравітаційними силами різного космічного порядку. Один виток спіралі, якій дорівнює трохи більше 360° , Сонячна система проходить приблизно за 26 тисяч років. Для спостерігача на Землі Великий космічний цикл характеризується «сонячною прецесією» — зміщенням точки весняного рівнодення назустріч точці сходу Сонця на 1° за 72 роки. Крім того, є Малі космічні цикли («земна прецесія»), які візуально відмічають рух Сонячної системи по колу 12-ти зодіакальних сузір'їв. У ці періоди внаслідок зміщення земної осі по зодіакальному колу на 1° за 72 роки фіксується «перехід» Полярної зірки у нове зодіакальне сузір'я, кожні 1920—2160 рр. Завершується Великий космічний цикл Нульовим циклом — коли Сонячна система рухається навколо загального центру — сузір'я Дракона (13-те сузір'я), переходячи на новий спіральний виток.

Слід додати, що сучасна наука лише недавно дійшла висновку про існування Великого і Малого космічних циклів, досить довго вважаючи їх астрологічною нісенітницею, зафіксованою у міфах.

Беручи до уваги численні дані міжетнічних міфів та легенд до-античного періоду, ми можемо стверджувати, що знаннями про ці важливі космічні явища володіли доісторичні народи епох Мезоліт — ранній Неоліт. Великий і Малий космічні цикли були відомі, в першу чергу, північним переселенцям — предкам давніх слов'ян, у яких вони носили назву Велике Коло, Коло, Дні та Ночі (нульовий цикл) Сварога [6, 7]. Наведемо лише один приклад з міфології давніх слов'ян [8], які оспівують у своїх гімнах Велике і Мале календарні Кола — це гімн на прославлення Триглава (докон а), б). Так само, знання про Великий, Малий та нульовий космічні цикли були розповсюджені Аріями за допомогою Вед, на «Індські землі» [9] (Пакистан, Північна Індія) — це День і Ніч Брахми.

Порівняно недавно стало відомо, що шумери також користувались для планування повсякденного життя циклічними періодами, відображеними у Космосі.

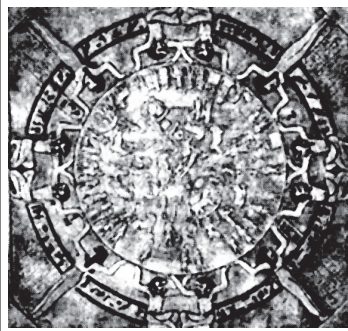
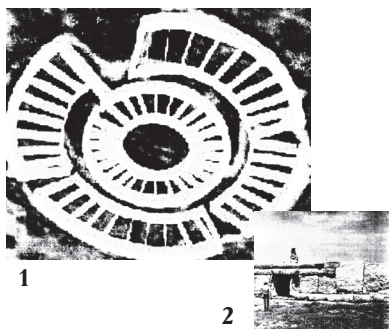
Глибина і точність астрономічних знань шумерських вчених — «халдеїв», які пізніше були перейняті давньо-вавілонськими переписувачами і які дійшли до нас на глиняних табличках з відомої бібліотеки Ассирійського царя Ашшурбанипала (4 ст. до н. е.), вразила сучасних вчених. Шумерам були відомі: *співвідношення планет на кожний з 12 місяців; положення планет по відношенню до Північного Полюсу; дані про протистояння Місяця, планет та зодіакальних сузір'їв.*

Одночасно, шумери мали уявлення про Малі космічні цикли, які свідчили про «перехід» Полярної зірки в нове зодіакальне сузір'я [10]. У свою чергу, Малі космічні цикли відповідали поділу Великого космічного циклу на 12 секторів. Таким чином, Великий космічний цикл також був відомий «халдейським мудрецам».

Разом з тим, на стелі єгипетського храму Дендера ще у XVIII ст. було відкрито так зване Коло Зодіаку, розписно-барельєфної техніки виконання (табл. 1, фото 3). Крім того, що зусилля вчених з розшифровки знаків Кола ні до чого не призвели, в єгипетських писемних джерелах, які почали вестися з 3 тис. до н. е., не було жодної згадки про цей артефакт, що, безумовно, підводить до висновку, що це зображення в храмі Дендера було перенесено автоматично з більш давніх джерел, і мало, на думку автора, не лише астрономічне призначення. Зобра-

Таблиця 1

			
Фото 1. Мексика, Чичен-Іца: Храм Кукулькана-Кецалькоатля — «Пернатого Змія»	Фото 2. Мексика : Календарне коло Майя	Фото 3. Єгипет, Храм Дендера: Коло Зодіаку, розпис на склепінні храму	Фото 4. Росія, Південний Урал, м. Аркаїм : 1. Планувальна схема міста. Аерофотозйомка. 2. Зовнішній мур з південним входом, діаметр, біля 160 м.

ження з дендерського храму пов'язане з виникненням перших цивілізацій на Землі, що, у свою чергу, має зв'язок з циклічністю космічного Всесвіту. Виникнення перших цивілізацій відображено у численних міфах та легендах. Зокрема, це «платонівські близнюки» — засновники атлантичної цивілізації.

Про те, що Великий космічний цикл був відомий попередникам античних цивілізацій, свідчать також будівельні особливості мегалітичних споруд, які ми розглянемо далі.

Великий космічний цикл як явище свідчить про циклічність різноманітних процесів, що відбуваються на Землі як природного, так і соціального характеру. Він, практично, є джерелом виникнення численних календарних систем доісторичних цивілізацій. Відповідно, Великий космічний цикл важливий для землян не лише сталою циклічністю сезонно-погодних умов, необхідних для виробничої діяльності, але й свідчить про певні взаємопов'язані космічні явища, які можуть бути катастрофічними для земного існування, якщо про них не знати.

Разом з тим, лише північні поселенці Приполярної зони (приблизно, на рівні 56° паралелі і вище) мали уявлення про 8-дільну періодичність Великого космічного циклу [11]. Це знання, у свою чергу, отримало найважливіше значення в існуванні людських цивілізацій, а його походження можна впевнено датувати докатастрофічним періодом.

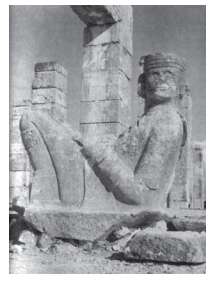

Адже це не був 8-місячний календарний рік, як вважає автор [12]. На думку автора статті, це — символічне зображення циклів зміщення земної осі

по земному колу, пов'язаному з небесним. Зміщення відбувається за рухом Сонця, і його найкраще спостерігати в точці Північного полюсу. Період кожного з восьми секторів дорівнює, приблизно, 2700—3300 років. Кожне зміщення земної осі супроводжується певними геокліматичними змінами на території, яка відповідає одному з 8-ми секторів. Період в чотири таких цикли супроводжується раптовими і катастрофічними змінами клімату, саме в приполярних зонах. Після чого настає значне потепління, про що свідчать дослідження згаданих вчених.

На підтвердження наведеного, проаналізуємо наступні факти. Існування аналогічного теплого клімату у Приморському регіоні Приполярної зони, крім 11—9 тис. до н. е., було датоване ще 37,9 та 26,8 тисячоліттям до н. е. [13]. Тут ми бачимо три кліматично-аналогічних періоди з різницею, приблизно, в чотири цикли 8-секторного Великого космічного циклу. Крім того, зовсім недавно (1977 р.) у Магаданському краї був знайдений труп дитинча мамонта, вмороженого у льодову капсулу, який також раптово загинув. Проте його датування відноситься не до 11—9 тис. до н. е., а до 39—38 тис. до н. е. Тобто, наведені палео-кліматичні та палеолітичні дані підтверджують авторську теорію про 8-циклічний період зміщення земної осі, який супроводжується глобальними катастрофічними явищами 2 рази за період існування Великого космічного циклу, приблизно, 1 раз на 13 тисяч років.

Про 8-секторний поділ Великого космічного циклу було відомо також безпосереднім нащадкам пів-

Таблиця 2

		
<p>Фото 1. Мексика, Толлан Туле) — давня столиця Тольтеків: Скульптура Чак-Мооля — «посланця богів» біля підніжжя «Храму воїнів»</p>	<p>Фото 2. Єгипет, скальний Храм Абу-Симбел: скульптура фараона, що сидить</p>	<p>Фото 3. Скульптура світу — єдність антропологічних рис: 1. Туйська культура Середнього та Південного Ураду: Чоловіча голова у «шоломі», камінь. Орєал знахідок, за В.І.Мошинською., (1976) розповсюджується до оз. Байкал, узбережжя Півночі Росії та Далекого Сходу. 2. Східна Ісландія, Анакена: Панорама гігантів з «кораловими очима», у «шоломах». 3. Острів Пасхи: Панорама гігантів</p>

нічних поселенців, які з часом втратили основний сенс цього знання, надавши йому трансцендентно-ритуальну ідентифікацію. Зокрема, про це свідчать міфи та легенди шумерів та давніх слов'ян. Згадаємо 8-променеву зірку, з якою ходять колядники, прославляючи богиню Неба Коляду. Крім того, більшість шумерських та вавилонських богів, зокрема богиня війни Інанна (Іштар (єгип.) — Венера (рим.)), на глиняних табличках з бібліотеки асирійського царя Ашшурбаніпала зображувались у супроводі восьмипроменевої зірки.

Це також дає можливість стверджувати, що пріоритетність володіння унікальним знанням про 8-секторний поділ Великого космічного циклу поставило північних поселенців перед необхідністю розповсюдження його на інші території.

Джерело та приклади концептуальної наповненості мегалітичного будівництва, зв'язок з етнічними літературними творами

Одним з матеріальних свідчень археології на підтвердження концептуальної наповненості мегалітичного будівництва стає мегалітичне будівництво іншого континенту. А саме, астрономічно-математичний підхід до вивчення структури пірамід Центральної та Південної Америки. Ми не будемо тут зупинятися на визначеному сучасними дослідниками датуванні цих споруд, яке, на думку автора, є надзвичайно дискусійним. Проте не може бути сумнівів щодо типу цих споруд — це, безумовно, мегалітичні споруди.

Звернемося до будівельно-конструктивних та художніх елементів пірамідального (у вигляді усіченої піраміди) храму Чічен Іца в Паленке — давньої столиці Майя (табл. 1, фото 1). По-перше, в самій споруді при будівництві були символічно і конструктивно закодовані знання про календарні Сонячну та Місячну системи (табл. 1, фото 2). Цими календарними системами користувалися наступні поселенці (проте, на думку автора, вони не є будівничими храму). Авзаємозв'язок цих систем дав змогу з надзвичайною точністю визначити довжину року, інших проміжків часу на Землі, а також космічні цикли, надзвичайно важливі для існування землян.

Календарна система Майя, цикли якої ми розглянемо у табл. 3, була запозичена ними з попередньої цивілізації *Ольмеків*, а, точніше, від їхніх нащадків — *Тольтеків*. Вважається, що саме Ольмеками були розраховані земні цикли, за якими відбувається взаємопов'язаний з циклами Всесвіту розвиток людського суспільства на Землі (табл. 3). **Тольтеки** — нащадки культури Ольмеків, в якій зароджувалося вшанування **Кецалькоатля** — миролюбного бога, на противагу богу — **Тецкатліпокі** (людина — ягуар), який втілював могутність землі та ночі. На думку автора, його можна трактувати як покровителя печерних мешканців.

Кецалькоатль перекладається як Пернатий Змія. На думку автора, це пізня інтерпретація існуючої в давні часи доісторичної особи, як гібрид

райського Птаха (кецаль) та Змія (коатль) — символу краси та мудрості.

Проте, ранньопервісна ідентифікація **Кетцалькоатля** як білявого блакитноокого велетня, який приніс людям календар, навчив будувати житла, користуватися вогнем, сіяти злаки, відкрив їм медицину, більше збігається з місіонерською діяльністю північних переселенців, що, у свою чергу, підтверджується численними скульптурними фігурами велетнів з європейськими антропологічними рисами, перед мексиканськими храмами (табл. 2, фото 1).

Також на підтвердження пріоритетності володіння знаннями, саме північними поселенцями може свідчити те, що означені «персонажі», як і вищенаведені катастрофічні події, як не дивно, одночасно, фігурують, в першу чергу, у міфології давніх слов'ян [14], а також

багатьох інших етносів Євро-Азійського материка. Згадаємо давньослов'янського Птаха — Сва — Славу [15], Птаха — Гаруду з давньо-індійського епосу, який носить на своїй спині Ашвинів — синів божих, біблейського Змія, який «спровокував» розповсюдження певного знання серед людей тощо. Одночасно ми можемо бачити монументальне наскельно-барельєфне зображення Птаха з «вершниками» серед елементів Мегалітичного Комплексу у Дністровському Водосховищі (табл. 6, фото 2) [16].

У табл. 3 наведена авторська інтерпретація зв'язку «майських» календарних циклів з геофізичними та історичними подіями, ідентифікованими як з археологічним матеріалом, так і з даними всесвітньої міфології.

Проте Майський календар, на думку автора, необхідно доповнити подією, яку відмітили у своїх тек-

Таблиця 3

«Майський» цикл	Початок	Кінець	Період (роки)	Подія, згідно Майя	Подія — автор
Епоха «Першого Сонця»	21031 р. до н. е.	16231 р. до н. е.	4800	знищена землетрусами	кінець льодовикового періоду, початок геологічного періоду — Голоцен
Епоха «Другого Сонця»	16231 р. до н. е.	12221 р. до н. е.	4010	знищена ураганами	розселення північних поселенців — Аріїв — нащадків Білої Раси (Гіпербореїв) з Півночі на Афро-Азійський материк
Епоха «Третього Сонця»	12221 р. до н. е.	8140 р. до н. е.	4081	знищена «вогня-ним дощем» — супроводжена Великим Потопом Н. С.: техногенна катастрофа: боротьба Чорної та Білої рас	загибель північної цивілізації Гіпербореїв; розселення нащадків Аріїв — давніх слов'ян (синів арія — Авеля) з Півночі на Євро-Азійський материк — виникнення семітських етносів
Епоха «Четвертого Сонця»	8140 р. до н. е.	3114 р. до н. е.	5026	Н. С.: локальні потопи та засухи у північних та південних регіонах 30° паралелі	поява перших змішаних аріано-семітських цивілізацій на Афро-Азійському материкі
Н. С.: Нульовий цикл	2785 р. до н. е.	92 р. н. е.	2877	Немає	Чорноморська цивілізація — загинула в 4 ст. н. е., внаслідок землетрусу [7]
Епоха «П'ятого Сонця»	3114 р. до н. е.	2012 р. н. е.	5126	Завершення циклу з п'яти епох	поява перших індо-європейських та європейських цивілізацій на Євро-Азійському материкі
Завершення Великого Сонячного циклу*			25920 років	Перехід в нове зодіакальне сузір'я Водоля	

* Академік Г. Морозов вважає, що глобальні катастрофи пов'язані з тими чи іншими циклами протистоянь. Саме у 2012 р. згідно з даними астрономії очікується «велике протистояння», коли усі сузір'я Галактики вишукуються в одну лінію від Сонця.

Таблиця 4

Зодіакальна Епоха	Датування	Період (років)
Нова Зодіакальна Епоха Риб		
Водолій	2013 р. —	1920
Риби	92 — 2012 р. н. е.	1920
Доісторична Зодіакальна Епоха Водоля		
Нульова	92—2785 р. до н. е.	2877
Риби	2785—4705 р. до н. е.	1920
Овен	4705—6625 р. до н. е.	1920
Тілець*	6625— 8545 р. до н. е.	1920
Близнюки	8545—10465 р. до н. е.	1920
Рак	10465—12385 р. до н. е.	1920
Лев	12385—14305 р. до н. е.	1920
Діва	14305—16225 р. до н. е.	1920
Вага	16225—18145 р. до н. е.	1920
Стрілець	18145—20065 р. до н. е.	1920
Скорпіон	20065—21905 р. до н. е.	1920
Козерог	21905—23905 р. до н. е.	1920
Водолій	23905—25825 р. до н. е.	1920
	Разом:	25912

стах Шумери у 2800—2700 рр. до н. е., коли на місці Полярної з'явилась зірка α з сузір'я Дракона [17]. Це явище відбулося під час Нульового циклу, а не в період зодіакальної, за трактуванням авторів [18], епохи Тільця*.

З урахуванням цього коректування Майського календаря він відображає певний період існування людського суспільства, поділений на п'ять епох — циклів, після чого починається нова епоха для існування нового людства. Проте цей календар за певних обставин не враховує Нульовий цикл. Разом з тим, за сумарністю наведених циклів і з урахуванням Нульового циклу (13-й цикл — спіральний перехід) цей календар також відповідає періоду Великого космічного циклу. І це вже інше п'ятидільне трактування Великого космічного циклу, пов'язане, очевидно, з іншими космічними явищами і процесами. Відповідно, за даними *табл. 3*, період Нульового циклу складає 2877 років.

Відомо також, що кожна епоха Великого циклу закінчується і починається двома аналогічними Малими циклами, які роз'єднує Нульовий цикл. Оскільки християнська епоха Великого циклу (початок нової ери), в якій ми живемо, почалася у зодіакальному періоді Риб, то, відповідно, доісторична епоха також закінчилася зодіакальним періодом

Риб. Відповідно, попередня епоха Великого циклу починалася і закінчувалася зодіакальним періодом Водоля. Одночасно, з урахуванням усього сказаного і внаслідок того, що при датуванні доісторичних подій не застосовувався Нульовий цикл, установлена серед сучасних істориків періодизація існування доісторичного людства підлягає коригуванню і отримує нове трактування, згідно з *табл. 4*.

З *табл. 4* випливає, що ціла епоха Великого космічного циклу складає 25912 років, а період Мало-го циклу — 1920 років, а не 2160, як вважають окремі дослідники. Крім того, і це найбільш важливо, період кліматичної катастрофи у Приполярній зоні (принаймні, її початок 8545 р. до н. е.) припадає за *табл. 4*, на Малий цикл Тільця, що є надзвичайно важливим, оскільки (побачимо нижче), це пов'язано з глобальними космічними явищами. Одночасно, епоха Тільця, на противагу думці сучасних археологів, отримує більш раннє датування.

На підставі наведеного, а також даних з *табл. 3, 4* не виникає сумнівів, що свої унікальні знання Майя та їхні попередники отримали від північних поселенців, але ще в докатастрофічний, сприятливий для місіонерської діяльності, період.

Другою важливою територією докатастрофічного розселення північних поселенців з Приполярної

зони є територія Північного Сходу Африканського материка з його пірамідами на плато Гіза. Адже численні дослідники цих споруд довели, що «архітектори», принаймні трьох пірамід Гізи в основу планувально-конструктивних характеристик цих споруд заклали знання про радіус Землі, про відстань від Землі до Місяця, інші унікальні знання, доступні лише сучасним дослідникам [19]. Разом з тим, зважаючи на надзвичайно високі будівельні показники: точна орієнтація граней споруд за сторонами світу; високе горизонтальне вирівнювання основи; унікальна технологія будівництва [20], можна стверджувати, що єгиптяни не були будівничими цих споруд, які вже визнані мегалітичними.

Крім того, що останні міждисциплінарні дослідження відсунули дату будівництва принаймні трьох найбільших пірамід Гізи до 15—11 тис. до н. е., біля єгипетських храмів ми також можемо бачити скульптури велетнів — колосів, більшість з яких мають риси європейського антропогенного, проте метисованого типу (*табл. 2, фото 2*).

Таким чином, враховуючи північну катастрофу Приморської території Приполярної зони, датовану 11—9 тис. до н. е., унікальні знання, якими користувалися поселенці Центральної Америки та північної Африки в епоху розвинутого Неоліту, а також базуючись на численних скульптурних зображеннях велетнів біля мексиканських та єгипетських храмів, які мали європейські антропогенні риси (*табл. 2, фото 1, 2*), на скульптурних зображеннях гігантів на островах Ісландії та на острові Пасха (*табл. 2, фото 3—2,3*), які мали подібні європейські антропогенні та краніометричні (витягнутий череп) риси, скульптурним зображенням чоловічої голови з території Приполярної зони (від Уралу до узбережжя Тихого океану) (*табл. 2, фото 3—1*), можна зробити висновок, що:

— володіючи знанням про кліматичну катастрофу і про циклічність її періодів, розселення північних поселенців з місіонерською метою на землі Центрально-Південної Америки та Північної Африки почалося з Приполярної території Євро-Азійського материка, принаймні, двома шляхами ще в докатастрофічний період: на Південь — на Схід (через Полінезію); на Захід — на Південь (через територію Іспанії, Португалії).

Перший шлях підтверджує археологічний матеріал, який був започаткований американськими (Ро-

берт Макнеш, Бостонський Університет) та російськими (Микола Гідон, РАН) археологами в середині 80-х років ХХ ст.: це численні викопні рештки людей європеїзованого типу (з витягнутими черепами) на стоянках Центральної та Південної Америки, датовані 32—17 тис. до н. е., які не є предками сучасних американських індіанців.

Про другий шлях, зокрема, свідчать численні наскельні зображення велетнів в Карелії, які могли там з'явитися, безумовно, лише у докатастрофічний період. Адже цей тип людської генерації, який ідентифікується з легендарними Гіпербореями-Аріями, очевидно, масово зникає саме з початком останнього катастрофічного періоду у Приполярній зоні, приблизно в 11—8 тис. до н. е.

Внаслідок цього мегалітичні споруди Центральної та Південної Америки, як і піраміди Єгипту, можна вважати зразками раннього етапу мегалітичного будівництва.

Про територію 40° паралелі Євро-Азійського материка, яка також, безумовно, мала цивілізаційний докатастрофічний вплив Півночі, не можемо сказати нічого конкретного. Проте згадаємо «таємничі» піраміди Китаю, гігантські скульптурні постаті європеїзованого типу на території Іраку, Ірану, Афганістану, датування яких сучасною археологією початком I тис. н. е., є вкрай некоректним. Разом з тим, ця територія, безумовно, також зазнала принаймні геофізичних наслідків катастрофи Приполярної зони — землетруси, паводки, зсуви ґрунту, тощо. На думку автора, на період 15—8 тис. до н. е. це була транзитна територія для північних місіонерів і ранніх переселенців, окремі з яких залишалися на нових землях назавжди.

Зважаючи на усе викладене і на зовсім іншої якості типологію мегалітичних споруд усього Європейського материка і західної території Азійського (нижче 40° паралелі), зазначену територію можна вважати посткатастрофічною територією розповсюдження мегалітичного будівництва.

Про те, що Приполярна зона узбережжя Північного Льодовикового океану була сприятливою для цивілізаційного антропогенного розвитку ще у період Верхнього Палеоліту (35—12 тис. до н. е.), свідчить викопний археологічний матеріал. Проте цей матеріал зберігся у настільки незначній кількості, що, на жаль, сучасна археологія не змогла зробити глобальних висновків, які стосуються іс-

Таблиця 5

		
<p>Фото 1. Росія. Стоянка Мальта — поселення на лівому березі р. Біла, (притока Ангари), 85-км нижче від м. Іркутськ (Сибір): Спіральний орнамент на кістяній пластинці, 16 тис. до н.е. Табл. LI (2), [11]</p>	<p>Фото 2. Ірландія. Нью-Грейндж, графство Міт. Поховальний дольмен з курганом: Спіральні та овальні зображення на монолітах вхідного коридору-дромосу. Неоліт — 3-2,5 тис. до н.е.</p>	<p>Фото 3. Мальтійський архіпелаг. Храм Тарксієн (о-в Мальта): Барельєфні спіралі на стелі. Неоліт — 3-2,5 тис. до н.е. [21]</p>

нування усього людства, в першу чергу, а не лише поселенців цієї території.

Важливим прямим (археологічним) свідченням пріоритетності Приполярної зони Євро-Азійського материка у зародженні цивілізаційних процесів сучасного людства є той факт, що символ *спіралі*, який найбільшу «популярність» отримує саме у мегалітичному будівництві (табл. 5, фото 2, 3), вперше був знайдений археологами на означеній території (табл. 5, фото 1). Адже, символ *спіралі* символізує, в першу чергу, єдність структури Всесвіту — структур мікро- і макрокосму: *спіраль* — це структура ДНК; *спіраль* — це структура нашої галактики Молочний Шлях і багатьох інших; *спіраль* — це траєкторія річного руху Сонця в точці північного Полярного полюсу.

Слід також відмітити, що річний рух Сонця в точці півночі Приполярної зони відображається знаком *свастики*. Цей знак застосовували у своїй духовній ідентичності як північні поселенці — Арії та їхні нащадки — давні слов'яни, так і населення північної території басейну Інд, де основою духовного розвитку, як відомо, стали привнесені Аріями з Півночі Ведійські знання.

Важливим прикладом з цього приводу є планувальна структура кам'яного *прото-міста Аркаїм* (південний регіон Приуралля — як транзитна територія переселенців), яке у плані — коло з чотирма орієнтованими за сторонами світу входами — утворює свастику (фото 4, табл. 1). Офіційне датування будівництва цього об'єкта — 2—1,8 тис. до н. е.,

на думку автора, є не зовсім коректним. Скоріше за все — це кінцевий етап існування цього комплексу. Проте найбільш очевидне датування будівництва, на думку автора — 8 тис. до н. е., оскільки передуюча будівництву катастрофа, датована за результатами досліджень 9 тисячоліттям до н. е. [21], збігається з легендами Книги Велеса [22].

Одночасно найбільш характерним прикладом інтелектуальної інформації, закладеної у структурі мегалітичного будівництва на Україні є печерний ансамбль Мегалітичного Комплексу на Дністровському Водосховищі, датований епохою Мезоліт — ранній Неоліт [23].

Зважаючи на усе сказане, можна однозначно стверджувати:

1. «Мегалітичний феномен» напряму пов'язаний з розселенням високорозвинутих північних племен, які, разом з розповсюдженням нових засобів і технологій виробництва — в першу чергу, землеробства та скотарства, необхідного для виживання великої кількості людей, несли з собою надзвичайно високу духовну та інтелектуальну потенцію.

2. В епоху Мезоліт — ранній Неоліт в історії людства настає новий етап розвитку з наземними стаціонарними виробничо-житловими комплексами, коли стає можливою альтернативно нова організація суспільства. При новій організації суспільства з'являються нові виробничі стосунки, які забезпечуються альтернативною виробничо-відтворювальною діяльністю — землеробством та скотарством, спочатку на окремих, найбільш кліматично-придатних тери-

торіях, а потім ними «охоплюється» весь Євро-Азійський материк. Згадані території одночасно стають основним посткатастрофічним «ареалом» розміщення мегалітичних структур світу.

Художній аспект концептуальності мегалітичного будівництва

Усе вказане підводить нас до нового погляду на вивчення та ідентифікацію «мегалітичного феномену». За результатами численних досліджень мегалітичних споруд на різних територіях стає очевидним інший — художній аспект мегалітичного будівництва, який також має інтелектуально-інформаційне наповнення, яке, у свою чергу, сприяє духовному розвитку людства. Перші кам'яні споруди, які почали виникати на окремих територіях в період Мезоліту, супроводжувались повторюваними графічними чи скульптурними, надзвичайно символічними зображеннями. Тобто графічні, або скульптурні (низький барельєф) зображення, «декоруючи» стіни поховальних камер або коридорів-дромосів, розміщуючись над порталами або на пілонах входів в ритуальні камери, на різних територіях характеризуються як аналогією сюжетно-семантичної тематики, так і технікою виконання.

Вивчення графічних зображень на мегалітах різного призначення дає змогу зробити висновок: набір знаків в сюжетних зображеннях хоча і є надзвичайно різноманітним, а окремі їхні сполучення, утворюють різні сюжетні композиції, самі символи повторюються на монолітах усіх регіонів з існуючим мегалітичним будівництвом.

У зв'язку з цим, автор робить декілька висновків, які ставлять крапку у питанні вирішення мистецького аспекту «мегалітичного феномену»:

— *подібність не лише сюжетів, але й графічна повторюваність знаків мегалітичних споруд на різних територіях, які мають суто символічний характер, пояснюється закладеною в них інтелектуальною інформацією, якою володіли представники загиблї Північної цивілізації і яку вольоли передати своїм нащадкам;*

— *з цього погляду у підході до вивчення «мегалітичного феномену» стає очевидним, що мистецтво — це один з найдавніших засобів і методів ознайомлення з Всесвітом через абстрактне уявлення. Тобто, мистецтво є першоосною і прообразом наукової думки для представника нової*

людської генерації (відмінної від популяції попереднього періоду), яка остаточно формувалася у період розвинутого Неоліту.

Адже відомо, що первісне (мобільне, печерне і наскальне) мистецтво виникало у різних куточках світу одночасно з появою Людини Розумної (*Homo Sapiens — Sapiens*) у період Верхнього Палеоліту, приблизно 35—30 тис. до н. е. Проте виникнення зображувального мистецтва передувало появі мистецтва будівельної практики. Тобто, перш ніж розпочати організацію навколишнього простору і середовища свого існування, необхідно було добре усвідомити себе і своє місце у цьому просторі.

Західні дослідники також схиляються до висновку, що найбільш раннє зображувальне мистецтво печерної і наскальної графіки, як і мобільне мистецтво Верхнього Палеоліту, відповідає світогляду космогонічної будови Всесвіту: численні зображення звірів, а також сцен мисливства інтерпретуються ними, як сузір'я або знаки Зодіаку [24], що, на думку автора, значно звужує підхід до проблеми.

На період появи перших мегалітичних споруд розвиток творчої та духовної потенції (що відбувалося паралельно) серед нової людської популяції епох Мезоліт — ранній Неоліт досяг певного рівня, і це, звичайно, відобразилося на творах мистецтва. Зображувальне мистецтво стає більш складним, символічним, тобто знаковим, коли один невеликий символ несе в собі набагато більше інформації, ніж ціле живописне чи графічне полотно на стінах печер. Отже, мегаліти можна вважати, з цієї точки зору, ще й першими пам'ятками з записаною інформацією, яка стає джерелом у розвитку наступного етапу — писемності.

Зважаючи на те, що усі графічні зображення мегалітичного будівництва мають спільні елементи, проведено певну територіальну аналогію. Внаслідок цього, крім загальної класифікації знаків: *солярні, графічні, петрогліфи*, автор пропонує більш детальну, яка відповідає сенсу і меті концептуальної наповненості мегалітичного будівництва. Нова класифікація дає змогу поділити графічні знаки періоду мегалітичного будівництва на *чотири основні групи*.

І група — солярні (найбільш численні) символи: кола, ямки, заглиблення, композиції з кіл і ямок, овали, еліпси, спіралі і концентричні кола, хрестоподібні і променеподібні знаки;

II група — **прямолінійні символи:** прямі лінії, стрілки, зигзаги;

III група — **геометричні символи:** трикутники, квадрати, прямокутники, ромби, трапеції, сітки;

IV група — **зоо- та антропоморфні символи.**

На підставі запропонованої класифікації символів мегалітичного будівництва можна започаткувати наступну *гіпотезу*:

— *якщо кожний знак — це символ, що несе в собі комплексну інформацію, то система знаків відображає зв'язану космогонічну картину будови Всесвіту і генетичну історію походження та розвитку сучасного Людства, яку мали отримати покоління нової генерації посткатастрофічного періоду.*

Подібне формування концептуального розуміння художнього аспекту «феномену» мегалітичного будівництва стає можливим при глибокому аналізі закономірностей функціонування складних біо-еко-соціосистем, які мають не лише багаторівневу організацію, але й єдині для всіх ієрархічних рівнів властивості. Ці закономірності вивчало багато сучасних дослідників, з яких одним з перших був, безумовно, академік В. Вернадський.

Слід також відмітити, що ці самі знаки в подібних співвідношеннях і з аналогічною метою — передача інформації — були перенесені на глиняні вироби в керамічному Неоліті (6—4 тис. до н. е.). Тут вони набувають етнічної інтерпретації і, залежно від території існування, поступово втрачають концептуальний сенс при перевазі художнього.

Як буде вказуватися далі, запропоновані групи знаків мають певний зв'язок з тією, чи іншою тематичною класифікацією.

Концептуальна модель мегалітичного графічного мистецтва

Сучасній науці добре відомі дані про єдність структури мікро- та макросистем, з співіснування яких складається матеріальний світ. У цьому ракурсі цікавими стають висновки доктора філософських наук Олександра Малюти, який розробив методологію, що відображає правила роботи будь-яких систем — від простих до найскладніших [25].

Виходячи з системної методології, мегалітичні графічні символи можна ідентифікувати наступним чином. Знаки **I Групи** відображають найпростіші сис-

теми *1-го та 2-го ієрархічних рівнів*, до яких відносяться основні елементи Всесвіту та їхня взаємодія. Знаки **III Групи**, які, у свою чергу, є, одночасно, численними комбінаціями знаків **II Групи**, відображають системи *3 рівня*, до яких відносяться планети і утворювані ними структури. *4-й ієрархічний рівень* системного моделювання (розімкнуті системи), представлений символами **IV Групи**. Він також відображається комбінаціями символів, які формуються **I, II та III Групами**.

На базі цього автор пропонує власну інтерпретацію та типологію наведених груп знаків за наступною тематичною класифікацією:

Тип А — інформація про будову і структуру Всесвіту і Сонячної Системи — **знаки I Групи**;

Тип В — інформація про структуру і історію розвитку Землі як планети — **знаки II, III Групи**;

Тип С — інформація про розвиток та історію сучасної етномофауни та антропогенезу в епоху Четвертинного геологічного періоду — Антропозою — **знаки IV Групи**.

Пропонована типологія дає змогу ідентифікувати будь-які сюжетні сполучення знаків, будь-яких мегалітичних споруд. Це стає можливим завдяки тому, що інформація, яка відображалась на об'єктах мегалітичного будівництва, є загальною для населення всієї Землі. Проте географічно-територіальне розміщення інформації, звичайно, вимагало своїх етносемантичних особливостей кодування.

На підставі усього наведеного очевидним, також, стає висновок про те, що джерелом писемності, зокрема ієрогліфічної, є графічне мистецтво мегалітичного будівництва.

Мистецько-концептуальні аналогії мегалітичного будівництва на Україні

Чи був «мегалітичний феномен» на території України? Розглянемо лише декілька прикладів, проте найбільш яскравих, що не лише ілюструють його існування на Україні, але й підтверджують наведені концепції.

Про наявність «мегалітичного феномену» на території України свідчать окремі несистематичні дослідження кін. XIX — поч. XX ст. Одночасно своїми дослідженнями (2000—2009 рр.) автор намагається підтвердити ці свідчення [26].

Мегалітичний комплекс у регіоні Дністровського Водосховища, залишений нам зруйнованими

фрагментами, розкиданими на схилі правого борту Дністра.

Фрагменти, що збереглися і почали систематично досліджуватися експедиціями з 2000 р.: *менгіри, дольмени, шароподібний грот з прямокутною камерою, вівтарний камінь, наскальні барельєфи, моноліти з графічними знаками, печерний комплекс* — дають змогу ідентифікувати пам'ятку як об'єкт первісного монументального та наскального мистецтва — ритуально-поховальний скально-печерний **Мегалітичний Комплекс** (див. www.taurus.lviv.ua).

В кінці XIX ст. археолог-жінка Е.К. Мельник [27] в районі Бакоти (лівий борт Дністровського Водосховища, напроти схилу з **Мегалітичним Комплексом**) дослідила фрагменти мегалітичних споруд: *мури з циклопічною кладкою, пірамідальні менгіри, статуї-менгіри (Statue-Menhirs)*. В печерах, де з I тис. до XIV ст. діяв християнський скельний монастир, вона знайшла крем'яні знаряддя (*flint tools*). На південь від Бакоти в районі близько розміщених сіл (відстань 1 км — 4 версти) Е. Мельник дослідила сім печер, розміщених в три яруси, в яких вона знайшла моноліти з графічними знаками (*drawing signs*) (табл. 6, рис. 1—3).

Графічні зображення Е.К. Мельник порівнювала з аналогічними, що є на мегалітичних структурах, відомих на той час у світі: Ceara (Бразилія); Long Grew (Ірландія); Roche Massibert (Франція); Dolmen Mane-Lud (Франція); Rocks Rio-Doce (Італія) (табл. 6, рис. 4—5).

Одночасно під час експедицій 2000, 2002 рр. були вивчені графічні знаки на плиті, що розміщена на узбережжі Дністра під схилом з **Мегалітичним Комплексом** [28] (табл. 6, фото 1, рис. 6).

Аналіз зображення на плиті з Дністровського Водосховища показав (табл. 7):

- зображення поєднує в собі всі основні групи знаків, виділені статтею, а саме: солярні, лінійні, геометричні та антропоморфні;

- в зображенні переважають солярні знаки — 92, перед лінійними та антропоморфними — 11.

Базуючись на наведеній класифікації та тематичній типології груп та систем знаків мегалітичного будівництва, на характері розміщення графічних знаків на плиті з Дністровського Водосховища* (табл. 6, фото 1, рис. 6), знаки на плиті інтерпретуються наступним чином:

- інформація про будову Всесвіту з частковою інформацією про історію виникнення сучасного людства. Особливо цікавим в цьому плані є центральне зображення в секторі «В» (частково в секторі «А») — відмічені колом у табл. 6, рис. 6.

Ця інформація частково є аналогічною сюжету, який фрагментарно відображається на окремих астрономічних таблицях і текстах з давнього Шумеру.

Проводячи аналогію з шумерською міфологією, зважаючи на духовний зв'язок, про який згадували окремі дослідники (А. Дугін — 1993 р., Ю. Канигін — 2005 р.), що існував між цивілізацією цього регіону у 4—3 тис. до н. е. та племенами, що мешкали в епоху Верхній Палеоліт — ранній Неоліт на Півночі, автор вважає інформацію, подану на плиті, наступною.

Йдеться про існування 10-ї планети Сонячної системи — у шумерів це 12-та планета (включно з Сонцем та Місяцем), яка має досить витягнуту орбіту, і цикл обертання якої навколо Сонця, внаслідок цього, дорівнює 3600 років [29].

До недавнього часу подібні відомості, доступні доісторичному людству, вважались не більше, як міфами. Проте, в 90-х рр. XX ст. американські вчені відкрили цю планету [30].

Чи таким вже фантастичним є трактування сюжету, зображеного на плиті з регіону Дністровського Водосховища, якщо не зважати на загальноприйнятий у науковому світі низький рівень розвитку неолітичного людства? Проаналізуємо цей факт.

Астрономічні витоки концептуальності мегалітичного будівництва і його значення для суспільної організації сучасного людства

Ми вже згадували про глибокі астрономічні знання автохтонів Центральної та Південної Америки, Єгипту інших доісторичних цивілізацій та про джерело їхнього виникнення, які стали відомими внаслідок ретельних міждисциплінарних досліджень XX ст. Зокрема, цими дослідниками є англійський інженер А. Том, палеоастроном Дж. Хоткінс, професор Пенсільванського університету Христіан Хільпрехт, Захарія Сітчин, та інші.

Одним з прикладів наявності давнього знання, походження якого не може пояснити сучасна наука — це, вже згадуване явище прецесії з його Великим (25920 років — сучасна астрономія) та Малим (приблизно, 1920 років) циклами обертання Сонячної Системи.

Лівий борт з Дністровського Водосховища

<p>Ситуаційний план (11) з печерами та монолітами. На карті зображено берег Дністра з кількома печерами (означено як 'пещери') та монолітами (означено як 'O1', 'O2', 'O3', 'O4', 'O5', 'O6', 'O7', 'O8', 'O9', 'O10', 'O11', 'O12', 'O13', 'O14', 'O15', 'O16', 'O17', 'O18', 'O19', 'O20', 'O21', 'O22', 'O23', 'O24', 'O25', 'O26', 'O27', 'O28', 'O29', 'O30', 'O31', 'O32', 'O33', 'O34', 'O35', 'O36', 'O37', 'O38', 'O39', 'O40', 'O41', 'O42', 'O43', 'O44', 'O45', 'O46', 'O47', 'O48', 'O49', 'O50', 'O51', 'O52', 'O53', 'O54', 'O55', 'O56', 'O57', 'O58', 'O59', 'O60', 'O61', 'O62', 'O63', 'O64', 'O65', 'O66', 'O67', 'O68', 'O69', 'O70', 'O71', 'O72', 'O73', 'O74', 'O75', 'O76', 'O77', 'O78', 'O79', 'O80', 'O81', 'O82', 'O83', 'O84', 'O85', 'O86', 'O87', 'O88', 'O89', 'O90', 'O91', 'O92', 'O93', 'O94', 'O95', 'O96', 'O97', 'O98', 'O99', 'O100'). Також зображено 'рапуць' та 'ручії'. На правій стороні є вертикальний вимірний стрілок з позначками 'W', 'E', 'N', 'S'.</p>	<p>Моноліт № 5 з графічними символами. На каміні зображено кілька символів: ромб з хрестом всередині, зірка, стрілка, кілька кіл, прямокутник з хрестом всередині, та інші абстрактні форми.</p>	<p>Моноліт № 6 з графічними символами. На каміні зображено різноманітні графічні символи, включаючи хрести, ромби, кіла, стрілки, та інші абстрактні форми.</p>
<p>Рис. 1. Схил з печерами та монолітами: ситуаційний план (11)</p>	<p>Рис. 2. Моноліт № 5 з графічними символами</p>	<p>Рис. 3. Моноліт № 6 з графічними символами</p>

АНАЛОГІ

<p>Графічні зображення на стіні поховальної камери дольмена в Лонг-Грев (Long-Grew) (19). На каміні зображено кілька символів, включаючи ромби, хрести, кіла, та інші абстрактні форми.</p>	<p>Графічні зображення на камені Кара (Ceara) (19). На каміні зображено кілька символів, включаючи хрести, ромби, кіла, та інші абстрактні форми.</p>
<p>Рис. 4. Ірландія: Графічні зображення на стіні поховальної камери дольмена в Лонг-Грев (Long-Grew) (19)</p>	<p>Рис. 5. Бразилія: Графічні зображення на камені Кара (Ceara) (19)</p>

Правий борт Дністровського Водосховища: Мегалітичний Комплекс

<p>Плита з графічними знаками. На каміні зображено кілька символів, включаючи хрести, ромби, кіла, та інші абстрактні форми.</p>	<p>Зображення знаків на плиті: обмірні креслення. На карті зображено план плити з кількома секторами (означено як 'сектор А' та 'сектор В') та кількома символами, розташованими на плані.</p>	<p>Скальний барельєф «Птаха». На скелі зображено барельєф, що зображує птаха.</p>
<p>Фото 1. Плита з графічними знаками</p>	<p>Рис. 6. Зображення знаків на плиті: обмірні креслення</p>	<p>Фото 2. Скальний барельєф «Птаха»</p>

АНАЛОГІ

<p>Острів Мальта, середній Храм Тарксєн, барельєфне зображення Біка над входом до Храму. 3-2,5 тис. до н. е.[22]</p>	<p>Мексика, Чичен-Ица: Храм Кецалькоатля, один з барельєфів фасаду з зображенням Кецалькоатля.</p>
--	--

Таблиця 7

Систематизація графічних зображень на плиті з Дністровського Водосховища

Назва регіону дослідження	<i>с. Комарів, Чернівецька область, Україна</i>				
Назва об'єкту	Мегалітичний Комплекс на Дністровському Водосховищі: Плита з графічними зображеннями				
Матеріал	Вапняк — сіро-жовтого кольору				
Розмір	2,4 x 2,0 x 0,2 (м)				
Типи зображень					
Тип графічних знаків	Вид зображення	Розміри (мм)	Техніка виконання	Кількість	Сектор зображення
Петрогліфи	Антропоморфні знаки:	Ø=1—1,5 Ø=1,5 Ø=2,0 Ø=2,5	стержень з тупим закінченням, стержень з гострим закінченням	9 2 1 1 1	АС АВ С В А
	— з кулястою головою — заглибленою;				
	— з кулястою головою — окаймованою.				
	Зооморфні знаки:				
	— з трикутною головою				
Графічні символи	— одинарна пряма лінія;	—	стержень з гострим закінченням	—	АВС АВ
	— подвійні прямі лінії;	—	те саме	—	
	— криві лінії;	—	те саме	—	
	— жолобоподібна лінія (рамка);	шир. 9—10 гл. 3—4	кулясте гравірування — техніка «les cupules»	—	
	— жолобоподібна лінія у вигляді стрілоподібної фігури	шир. 90 гл. 30—35	гравірування не оприділеним знаряддям	—	
Солярні символи	— заглиблені;	Ø = 1,5	— стержень з тупим закінченням	16	АВС
	— окаймоване коло;	Ø = 1	стержень з гострим закінченням	5	А
		Ø = 2		17	АВС
		Ø = 2,5		4	АС
		Ø = 3		23	АВС
		Ø = 4		16	АВС
	— кулеподібні — барельєф	Ø = 5,5—6	стержень з тупим закінченням	2	А
— п'ятипелюсткові «квітки»:	Ø = 7 Ø = 5 мм	стержень з гострим закінченням	6 3	АВ АВ	
— Ø пелюстки — 3 мм;					
— семипелюсткові «квітки» із серцевиною, Ø пелюстки та серцевини — 1 мм					

Як вважає сучасна наука, першими, хто «відкрив» явище прецесії, були грек Гіппарх (2 ст. до н. е.) та китайський астроном Юй-Сі (3 ст. н. е.) [31]. Проте, як ми прослідкували на поданих фактах, явище прецесії добре було відоме, задовго до цього, доісторичним поселенцям, не лише Євро-Азійського, але й інших материків.

Ми вже відмічали, що Шумери згадували явище Нульового циклу у своїх текстах [32]. Це явище вони пов'язували з сузір'ям Тільця. Як побачимо далі —

не випадково. Так само не випадковим стає датування кліматичної катастрофи у Приполярній зоні періодом, згідно з табл. 4, коли нахил земної вісі відповідав фіксації Полярної зірки у сузір'ї Тільця.

З огляду на наведене зовсім по іншому, ніж просто художній витвір, трактується барельєф Бика в зовнішній камері Середнього Храму Тарксієн — мегалітичний споруді на острові Мальта (табл. 7, фото 3). Також, на думку автора, по-новому виглядає припущення західних дослідників, що це зобра-

ження символізує епоху Тільця, в яку, ймовірно, був збудований храм.

Адже повна зруйнованість мальтійських мегалітичних храмів, а також гігантські скульптурні жіночі постаті біля храмів свідчать, саме, про надзвичайно ранній період походження цих мегалітичних споруд. Власне, це і є епоха Тільця, за авторською інтерпретацією — 8—6 тис. до н. е. (див. табл. 4), яка пов'язана з першими переселеннями з Півночі (внаслідок катастрофи). Крім того, як бачимо, барельєф Бика [33] має схожість за технікою виконання з барельєфом на фасаді храму Чічен-Іца (табл. 7, фото 4), який, на думку автора, повинен мати докатастрофічний період будування.

По-друге, скульптурні та настінні барельєфні зображення Бика-Тільця стають дуже популярними в храмових та ритуальних спорудах північних переселенців на нових землях і саме періоду раннього Неоліту — це 9—6 тис. до н. е. Наприклад, у землеробських культурах Малої Азії та Індокитаю. Це, перш за все, храмова поховальна споруда поселення Ч'атал-Гююк — 6,5—5,5 тис. до н. е. [34] та поселення Тель Магзалия-Макзовія (горб стрікоз) — 8—7 тис. до н. е. які, до того ж, мали добре укріплені споруди [35]. Одночасно символ Бика, якого ідентифікують з засновником роду стає також, надзвичайно популярним, особливо в давньо-слов'янських (Перун) та індуїстських міфах (Індра). Цей ряд можна продовжити в глибину віків численними наскельними зображеннями сюжетних сцен з биками в печерах Південного Уралу та франко-кантабрійського регіону в епоху Верхнього Палеоліту, починаючи з 18 тис. до н. е.

Безумовно, такий «цілеспрямований» інтерес до певної ритуальної символізації може бути пов'язаний, виходячи з висновків, започаткованих у статті, з надзвичайно визначними подіями, а саме — з космічними подіями глобального рівня. Зокрема, одна з цих подій, на думку автора, є основою сучасного розвитку людства. Вона зафіксована як палео-, так і сучасною астрономією — це вибух наднової зірки в сузір'ї Тільця. Вибух був зафіксований землянами (китайцями, арабами, Північно-Американськими індіанцями) у 1054—1055 рр. нової ери [36]. Проте він відбувся, відповідно, набагато раніше. Увага (!), вибух наднової у сузір'ї Тільця відбувся приблизно у 9—8 тис. до

н. е., що знову-таки, збігається з датуванням кліматичної катастрофи у Приполярній зоні.

Безумовно, явище вибуху наднової — вселенський приклад ще одного космічного циклу, який є завершальним у процесі існування цілої зоряної системи, і який очікує в майбутньому також Сонячну Систему, приблизно, через 5×10^9 років [37]. Разом з цим, він отримує надзвичайний етично-духовний сенс у існуванні будь-якої соціосистеми. Безумовно, інформація про майбутнє людства була доступною очільникам Північної цивілізації. Про це, зокрема, і свідчать глибокі знання, закладені у функціональному призначенні та планувальних структурах мегалітичних споруд, а також їхня орієнтація, пов'язана, у першу чергу, з фіксацією точок Сонячного рівнодення та протистояння [38].

Одночасно з повною відповідальністю можна започаткувати вирішальну гіпотезу, яка стає доленосною у подальшому розвитку сучасного суспільства:

— 25920—25914 років назад почалося зародження північної цивілізації Білої Раси, розвиток якої триває дотепер. Наступна епоха (починаючи з 2012 р.) — це цивілізація Людини нового типу, яка є носієм цивілізаційних процесів попередніх Рас.

Гіпотеза базується на закономірностях системного розвитку, коли кожна довершена система прагне до вищого ієрархічного рівня. Так само, системна дуга Земля—Людина простує кожна до свого вищого рівня. На жаль, сучасне людство з відновлюючою гармонією системи Земля—Людина має багато проблем. Тим не менше, регенерація систем з вищого ієрархічного рівня неможлива. Можлива лише загибель системи. І чим вищий системний (духовний) рівень, тим менше шансів мають цивілізації закінчити свій розвиток загибеллю.

Про це знали очільники Північної цивілізації. Так само сучасні науковці зупинились на вирішальному висновку космологічної теорії, яка є ще далекою від свого завершального етапу. Цей висновок про те, що «У Всесвіті діє прихований принцип, який організовує його певним чином», висловили у різноманітний спосіб сучасні астрономи: Р. Дікке (1961 р.), А.А. Зельманов (1969 р.), В. Картер (1974 р.), інші. Також — з середини ХХ ст. як фізики, так і астрономи переконані, що властивості світу «на мікрорівні» невіддільні від його властивостей у «ме-

гасвіті» в космологічних масштабах. А це, у свою чергу, є прямим свідченням того, що наші висновки про інтелектуально-пізнавальну наповненість Первісного Мистецтва є правильними.

І ще хочеться додати, що джерелом «організації» макро- і мікрокосму за єдиними фізичними законами є вища система, яка діє за законами, не підвладними розумінню з позицій організації матеріального світу — лише у процесі набуття духовної досконалості. Отже, вищий інтелектуальний рівень у матеріальному світі можливий лише в гармонії з духовним. Вищий організаційний рівень системи Земля—Людина — це і є гармонійне доповнення, системна взаємодія для взаємообміну духовною енергією.

Отже, сучасне людство має лише один шлях — прогресуючий розвиток в гармонії з середовищем і Всесвітом в цілому. На цей шлях нас намагались спрямувати два тисячоліття назад. Проте, очільники сучасного суспільства не хочуть розуміти, що християнські заповіді — а, по суті, вселенські моральні закони стосуються не лише окремої людини, але й суспільства в цілому і, в першу чергу, його організації.

1. Каплина Т.Н. Возраст «Ледового комплекса» Приморских низменностей Якутии / Т.Н. Каплина, А.В. Ложкин // Известия Академии наук СССР. — № 2. — М., 1982. — (Серия «Географическая»).
2. Dziegiel Leszek. Starożytne rytzy skalne w górach Norwegii / Leszek Dziegiel // ААС. — Т. IX. — 1967. — F. 2. — S. 113—122.
3. Hagen Anders. Rock carvings in Norway / Anders Hagen. — Oslo, 1965. — 55 il.
4. Hangzhou. — 2002. — November 21. — (Xinhuanet).
5. Колчинский И.Г. Астрономы / И.Г. Колчинский. — К., 1977. — С. 76. — (Биографический справочник).
6. Свято-Русские Веды. Книга Велеса / перев. А.И. Асова — М., 2007. — С. 7—13, 320.
7. Николов Н. Звездочеты древности / Н. Николов, В. Харлампиев. — М., 1991.
8. Свято-Русские Веды. Книга Велеса. — С. 7—13.
9. Там же.
10. Николов Н. Звездочеты древности. — С. 105—116.
11. Дугин А. Гипербореяская теория / А. Дугин. — М., 1993. — С. 38—43.
12. Там же.
13. Каплина Т.Н. Возраст «Ледового комплекса» Приморских низменностей Якутии.
14. Свято-Русские Веды. Книга Велеса. — С. 29—31.
15. Там же. — С. 19.
16. Сиряміна Наталія. Мегалітичний комплекс на Дністровському Водосховищі: монументальне та наскальне мистецтво епохи Неоліт / Наталія Сиряміна // Народознавчі зошити. — № 1—2. — Львів, 2004. — С. 116—123 ; С. 12, 15—18.
17. Николов Н. Звездочеты древности. — С. 105—116.
18. Там же.
19. Фисанович Т. Тайны древних пирамид / Т. Фисанович. — М., 2005. — С. 190—192.
20. Там же. — С. 162—185.
21. Каплина Т.Н. Возраст «Ледового комплекса» Приморских низменностей Якутии.
22. Свято-Русские Веды. Книга Велеса. — Т. I. — С. 3—5.
23. Сиряміна Наталія. Мегалітичний Комплекс на Дністровському Водосховищі: «Золоте січення» печерного ансамблю / Наталія Сиряміна // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтва. — Вип. XXIV. — Р. IV. — К., 2010. — (12 с., 2 рис., 12 іл.).
24. Sermonti G. Le nostre costellazioni nel cielo del paleolitico / G. Sermonti // Giornale di Astronomia. — № 20. — 1994. — Р. 4—8.
25. Малюта А.Н. Закономерности системного развития / А.Н. Малюта. — К., 1990.
26. Сиряміна Наталія. Мегалітичний комплекс на Дністровському Водосховищі: монументальне та наскальне мистецтво епохи Неоліт. — С. 116—123 ; Сиряміна Наталія. Мегалітичний Комплекс на Дністровському Водосховищі: «Золоте січення» печерного ансамблю ; Сиряміна Наталія. Мегалітичний комплекс на Середньому Дністрі: випадковість чи закономірність / Наталія Сиряміна // Вісник УТО-ПІК. — № 2. — К., 2000. — С. 62—7. — (4 іл., 1 табл., 6 фото) ; Сиряміна Наталія. Мегалітичний комплекс в околиці с. Комарів: Скельно-печерний ансамбль / Наталія Сиряміна // Авторське свідчення № 6965 від 21.01.03 / Державний департамент інтелектуальної власності. — К., 2003. — 19 с. ; Сиряміна Наталія. Мегалітичний комплекс на Дністровському Водосховищі: скельно-печерний ансамбль. Науково-історична довідка / Наталія Сиряміна // Наукова бібліотека НУ ім. Франка. — Інв. № III/54123. — Львів, 2005. — 38 с. ; Сиряміна Наталія. Мегалітичний комплекс на Дністровському Водосховищі: Астрономічно-математична модель печерного ансамблю / Наталія Сиряміна // Вісник ЛАМ. — Вип. 21. — Львів, 2010. — 16 с.
27. Мельник Е.Н. Следы мегалитических сооружений в отдельных местностях Южной России / Е.Н. Мельник // Труды 6-го Археологического съезда. — Т. 1. — Одесса, 1886. — С. 103—135.
28. Сиряміна Наталія. Мегалітичний комплекс на Дністровському Водосховищі: скельно-печерний ансамбль. Науково-історична довідка / Наталія Сиряміна // На-

- укова бібліотека НУ ім. Франка. — Інв. № III/54123. — Львів, 2005. — 38 с.
29. Ситчин Захарія. Дванадцята планета / Захарія Ситчин. — М., 2006. — С. 184—216.
  30. The Astronomical Almanac. For the year 2001. — London.
  31. Колчинский И.Г. Астрономы. — С. 78.
  32. Николов Н. Звездочеты древности / Н. Николов, В. Харлампиев. — М., 1991. — С. 105—116.
  33. Malta's Temples. The Megalithic building in the Europe // Internet-revue «Archaeology». Institut Archaeology. — New-York, 2001 ; USA.
  34. Долуханов П.М. История Средиземных морей / П.М. Долуханов. — М., 1987. — С. 85.
  35. Популярная художественная энциклопедия. — М., 1986. — С. 270. — (А—М).
  36. Нарликар Дж. Неистовая Вселенная / Дж. Нарликар. — М., 1985. — С. 13—14.
  37. Там же. — С. 103—105.
  38. Сиряміна Наталія. Мегалітичний Комплекс на Дністровському Водосховищі: «Золоте січання» печерного ансамблю.

Natalia Syriamina

ON ARTISTIC ANALOGIES OF MEGALITHIC CONSTRUCTING

The article brings author's philosophical understanding of place/role variables as determinants for the process of development of prehistoric artistic culture in creative potencies by human's consciousness. In scientific circulation has been introduced quite innovative approach to interpretation of graphical signs used in megalithic construction as well as conceptual treating of a sign system — a set of data that lead to comprehension of their predestination, viz. to spreading of intellectual information. In epoch of high Neolith, this information was transformed in the art-ethnical and semantic forms. The author suggests a kind of categorization for signs of four divisions. Besides, the

article presents a concerted review in typology, which enables identification of signs, no matter of accommodation area.

Key words: megalithic construction, megalithic art, graphical signs, solar signs, geometric signs, anthropomorphous and zoomorphic signs.

Наталія Сиряміна

ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ АНАЛОГИИ МЕГАЛИТИЧЕСКОГО СТРОИТЕЛЬСТВА

Автор интерпретирует философское понимание роли и места творческих потенций, которые формировали процесс развития предисторической художественной культуры в сознании Человечества. В научную практику вводится новационный подход к идентификации графических знаков мегалитического строительства: концептуальное понимание системы знаков, которое ведет к осознанию их предназначения — распространения интеллектуальной информации, графическое изображение которой со временем трансформируется в территориальную художественно-этническую и семантическую формы. Представлена новая классификация графических знаков мегалитического строительства по четырем основным группам. Вводится соответствующая типология, которая разрешает идентифицировать графические знаки на мегалитических сооружениях вне зависимости от региона размещения. Тем самым снимается одна из проблем археологии в вопросе так называемого «мегалитического феномена». Приводятся наиболее характерные примеры из основных регионов размещения мегалитических сооружений. При всем том, что таких примеров на сегодня на разных территориях известно множество, они не систематизированы современной наукой, а потому не введены в научный оборот как свидетельство совсем новой теории развития доисторического человечества.

Ключевые слова: мегалитическое строительство, мегалитическое искусство, графические знаки: солярные, геометрические, антро- та зооморфные.